

Ponència Política.

V Congrés d'Inciativa.
València, 9 de juny de 2018

INTRODUCCIÓ A LA PROPOSTA PER A LA PONÈNCIA POLÍTICA D'INICIATIVA

Per tal de fer una ponència política que ens pugui servir de base per a la gestió estratègica del futur d'Iniciativa, és fonamental ser molt exhaustius a l'hora de fer un anàlisi de la situació actual que viu el partit i la societat valenciana, sense por a l'autocrítica, però sent realistes en el que respecta a la realitat que vivim.

Hem de fer-ho com a Iniciativa dins de Compromís i Compromís dins de la societat valenciana i de l'estat espanyol, en un marc europeu i general.

Iniciativa, com a part de Compromís, representa i ha de ser garant d'uns valors que, si no estigueren presents en la coalició, correrien el risc de diluir-se o directament perdre's. Els valors ètics i morals de l'esquerra política: la defensa de les persones, l'honradesa en la gestió pública, la transparència, la defensa de la solidaritat entre pobles, l'ecologia i molts altres valors, han de ser la nostra senya d'identitat pròpia, que marque a Iniciativa dins de la coalició Compromís.

Iniciativa ha de dur l'esperança del canvi i ha de ser el vot il·lusionant. Fins i tot al si de Compromís, Iniciativa ha de buscar un votant distint als dels altres partits de la coalició. Un vot que complemente als altres, perquè només complementant-se les tres sensibilitats que ara té Compromís, podem obtenir uns millors resultats electorals. A Iniciativa hem de treballar per ser capaços d'obtenir el vot de la il·lusió en la nova política, el vot d'aquelles persones desencantades que ja no hi creuen, en la nova gent, oberta i honesta, i això ha de ser un valor que caldrà gestionar. Igualment Iniciativa pot obtenir vots en llocs i comarques del País Valencià on per la seua idiosincràsia els altres partits tenen més complicat fer-ho. Aquest és un valor que haurem de treballar igualment per tal d'assolir noves fites.

A l'actualitat formem part important de molts governs, tant locals com autonòmics, i som partícips de la presa de decisions importants a molts àmbits de gestió, la qual cosa significa que segurament algunes d'eixes decisions seran complicades o difícils d'explicar. No per això hem de desistir de la nostra responsabilitat, però si que hem de ser transparents i honestos a l'hora d'explicar a la gent la nostra gestió, sense por a donar la cara quan les coses no es puguen fer tan aviat com la societat ens demanda i amb la valentia de donar la cara i parlar de tu a tu amb les persones, i amb més raó quan sabem que al País Valencià els mitjans de comunicació, quan no són declarament hostils contra Compromís, i per tant contra Iniciativa, són molt reticents a l'hora de donar a conèixer els èxits dels nostres governs.

Per això, sense oblidar-nos de treballar en la millora de la nostra estratègia de comunicació política, és necessari que tots nosaltres eixim al carrer, que siguem tant com puguem ambaixadors de les polítiques del canvi, que en el dia a dia, al bar, al treball i a la família expliquem les nostres polítiques, que són les dels ajuntaments que governem, les de la Generalitat on compartim la responsabilitat, i aconseguim per nosaltres mateixes ser altaveu de les nostres fites aconseguides.

Igualment es necessari tenir present que la societat valenciana ve de ser governada molts anys per la dreta, i encara queden molts sectors estratègics amb molt de poder econòmic i social que ens veuen com un govern transitori mentre la dreta torna a regenerar-se per tal de tornar al govern. Cal fer veure a la societat que el nostre projecte de govern no es transitori, ni és una excepció. Els governs d'esquerres estem per a quedar-se durant molt de temps, per guanyar el futur i que els èxits que ara s'aconseguisquen, sobre tot en matèria social, laboral o econòmica, no es puguen anul·lar.

Es tracta d'aconseguir un nou i millor futur per a la nostra societat, mantenint sense cap complex un relat propi dins de Compromís. Haurem de treballar per aconseguir tindre un ampli suport social i, en la mesura del possible, dels grups de poder i dels més influents per poder construir un projecte comú, engrescador i il·lusionant per a la majoria de la societat.

Mai hem de perdre els nostres valors, que ens han dut fins a este moment i ens han fet arribar fins on ara som. Hem de continuar reivindicant els nostres objectius amb les nostres pròpies identitats: valencianisme, socialisme, igualtat, ecologisme, defensa de les persones, etc., han de ser presents en totes les nostres reivindicacions, i mai hem de ser conformistes ni caure en el perill de l'auto complaença mentre a la nostra societat quede alguna injustícia social.

Si amb les nostres polítiques socials i de canvi anem aconseguint una societat més justa i dur a la gent a un millor estat de benestar, la dreta política i mediàtica, a falta d'arguments consistents, intentarà criticar-nos buscant altres vies. Per això en la nostra vida i gestió pública haurem d'anar amb molta cura, i moltes vegades anar més enllà de l'estrictament legal arribant a l'ètic. Per això hem d'exigir que les persones que des del nostre partit puguen accedir a càrrecs públics, a més a més d'exercir una gestió eficaç i efectiva, defensen uns valors personals i ètics irreprotxables. Per això es necessari establir els codis de conducta i bon govern que ens ajuden en aquestes tasques.

Per a que Iniciativa pugua contribuir a construir un futur millor per a la societat valenciana, haurem de ser capaços d'articular polítiques d'aliances fortes i estables, que a la vegada que ens asseguren mantenir una autonomia i un relat propi, ens donen forces i garantisquen la nostra presència a totes les estructures de govern, en els àmbits local, de País Valencià, estatal i europeu. Tanmateix estes aliances hauran de tenir en compte les realitats de les assemblees locals, donat que de cara a les eleccions municipals de 2019 pot ser que aquelles aliances i coalicions que, superant el marc de Compromís, siguen oportunes a alguns àmbits, no ho siguen al municipal.

Per tot això, tant al present com al futur, caldrà consensuar amb tota la militància i amb tots els estaments d'Iniciativa, començant amb les assemblees locals, aquelles polítiques estratègiques que ens puguen dur a ser un partit clau en la propera política valenciana i ens conduïsquen a ser el motor de la renovació i els garants de les polítiques socials i econòmiques, els defensors de les polítiques d'igualtat i, en resum, partícips del canvi social que la nostra societat ens demana.

21 de gener, 2018

PONÈNCIA POLÍTICA

1. LA NOSTRA REALITAT

Un Congrés és el moment propici per a repensar quins han sigut, i són, les nostres característiques essencials, construïdes col·lectivament; les que ens doten d'identitat, ens permeten ser públicament identificats i constitueixen *el nostre relat*: el conjunt de trets que doten de sentit la nostra existència i ens permeten dibuixar el futur que desitgem. Podem sintetitzar-ho així:

A. EL PACTE COM A VOCACIÓ PER A CONSTRUIR NOUS ESPAIS POLÍTICS. Hem après, amb la reflexió i en l'acció, que els espais polítics es construeixen dinàmicament, en diàleg i confrontació amb la realitat, i que açò és preferible a pretendre ocupar espais predefinits abstractament. La nostra principal peculiaritat ha sigut la vocació permanent de construir un espai d'esquerres, ecosocialista, a través de l'acord, del pacte. Açò ens ha portat a una relació estreta, fraterna, amb altres forces en una gran aposta estratègica, Compromís, en la qual cal perseverar i aprofundir, perquè ha de concebre's oberta a adaptacions creatives, ajustades a la diversitat fluïda de moments polítics, econòmics i culturals. Però açò no ens ha impedit defensar pactes puntuals amb altres formacions. I, d'igual manera, ens ha permès exercir un lideratge en el Pacte del Botànic i en la Generalitat Valenciana, així com en moltes institucions locals. *Pensar i actuar creant les condicions per a la majoria social i política* potser siga el nostre millor valor: el nostre espai no es calcula en termes quantitius, sinó, qualitativament, per la seua capacitat de promoure canvis perdurables en la nostra societat.

B. LA PROXIMITAT COM A COMPROMÍS I ESTRATÈGIA. Hem definit el País Valencià (PV) com el nostre marc preferent d'actuació. Existeix una convergència entre aqueixa elecció de *proximitat* i l'aposta ecosocialista. La proximitat no ve determinada exclusivament per l'escala de l'acció, sinó per la capacitat d'intervenir sobre aspectes essencials de la realitat que es perden en altres anàlisis o en la cultura d'altres formacions polítiques. Proximitat significa compromís amb persones i territori en el qual desenvolupen les seues activitats; significa realisme davant les contradiccions i, alhora, és aposta per ser persones creatives davant els problemes que desborden al propi PV. I no significa tancament ni negativa a afrontar qüestions generals. Per açò pretenem ser un partit *d'obediència valenciana preocupat pels problemes plantejats per la globalització, el canvi climàtic, la igualtat de gènere, la necessitat de millorar la democràcia en la UE i la política espanyola*. Ser pròxims és una incitació a la solidaritat amb el de fora, una aposta per una pedagogia col·lectiva en el poble valencià: necessitem sentir-nos forts per a obrir-nos als altres.

C. LA CONSCIÈNCIA DE L'ÈXIT: LA NOSTRA RESPONSABILITAT. En la nostra història hem aconseguit èxits notables. Açò es deu, sobretot, a haver exercit lideratges adequats, individuals i col·lectius, amb les eines del pacte i de la proximitat. Ser conscients d'açò és necessari. Sobretot per a entendre que recrear-nos en aquest èxit és la millor manera d'emplaçar-nos a futurs fracassos: no podem permetre'ns el luxe d'estancar-nos. Els factors d'èxit i de reconeixement social són canviants i hem d'estar atents a la dinàmica de variació. Èxit, ara, significa consciència de responsabilitat: som administradors de la confiança posada en nosaltres, sobretot a través del nostre treball en Compromís, per desenes de milers de persones que ens van trobar quan més ho necessitaven.

I, no obstant, tot açò no s'ha fet sense contradiccions. Moltes d'elles no són privatives de IdPV, sinó que es produeixen en el marc del desenvolupament de Compromís, sent, en ocasions, preus que hi ha hagut que pagar per al seu avanç en moments especialment convulsos del PV. Sense ànim d'esgotar la qüestió podem recordar:

No sempre som capaços de *diferenciar entre la ideologia i la política*. Mentre que la primera se situa en *el regne de les finalitats* i se centra en la definició de grans principis més o menys rígids, la política s'instal·la en *el regne dels mitjans*, definint mecanismes per a aconseguir aquells principis i, entre ells, fórmules per a la construcció de majories socials i electorals suficients i estables. Si la política sense ideologia és oportunisme, la ideologia sense política és irresponsabilitat i engany. En massa ocasions ens sentim més còmodament en el terreny del merament ideològic, potser per no haver abandonat suficientment una *cultura d'oposició* per a substituir-la per una *cultura de govern*. I açò no depèn de la posició relativa que ocupem en les institucions, sinó del respecte que mostrem per aquestes i de l'habilitat a usar-les per a canviar les condicions de vida de les persones. Açò ens porta sovint a analitzar la realitat en termes binaris: bé/dolent, nosaltres/ells... empobrint les anàlisis i il·lustrant els nostres dispositius de presa de decisions. Entre nosaltres, a voltes, hi ha una manca de preguntes i un excés de autoafirmació. En massa ocasions justifiquem l'escassetat de rigor a l'hora d'avaluar la complexitat de la realitat en nom d'una abstracta *utopia* que a gens obliga. La lluita pel concret hauria de ser la principal obstinació per a confirmar-nos i reforçar-nos.

Un problema concret, potser provocat pel movedís de la realitat en la qual ens va tocar créixer, és una feblesa preocupant per a establir un pensament i unes pràctiques estratègiques, definides transparentment per al llarg termini, amb objectius generals i particulars, atribució de responsabilitats concretes i fórmules de valoració de l'aconseguit, des d'un plantejament autocrític i no autojustificatiu. Per açò abunden moments en què nostra forma de fer política consisteix en agregar lluites particulars, sense cercar vincles profunds entre elles; en mostrar genèrics suports a causes que considerem *justes* sense pensar amb perspectiva en la seua incidència en la realitat; en confondre la política amb els *gestos* o, en fi, en una atomització de discursos i accions, que condueix a fiar-se a l'excés de les intuïcions, defugir els debats sobre matèries incòmodes, improvisar les presentacions mediàtiques de les nostres intencions i assoliments o en calibrar malament la presència en el territori o en

franges de la complexa sociologia valenciana. Com a problemes greus derivats d'açò podem assenyalar:

- a) Falta de transparència en la presa de decisions i de sistematicitat en la dació de comptes.
- b) Absència d'una política de formació coherent.
- c) Deficiències en l'Estructura orgànica -amb relativa independència de la que existeix en Compromís- molt fluixa en l'elaboració de polítiques públiques, sense claredat en l'atribució de responsabilitats, delegades ambiguaument en òrgans *participatius* quasi sempre inexistents o poc preparats per a intervenir en dissenys de govern i, a més, molt centralitzats.

2. EL NOSTRE MODEL EN EL CAMP DE LES ESQUERRES

El nostre compromís amb les persones i la seua realitat vital ens obliga a analitzar les *nostres contradiccions més profundes* en un marc ampli i rigorós. L'esquerra viu un període de retraïment i cal deixar constància de les dificultats que tenim, compartides amb la majoria de forces d'esquerra, per a trobar un discurs adequat. Aqueixa és la font major de contradiccions: la nostra referència constant al *canvi* és legítima i pertinent, però precisa de molts matisos perquè puguem sentir-nos instal·lats en el camp del *reformisme fort*, açò és, aquell *capaç d'introduir reformes en la realitat que siguen tendencialment irreversibles*, a través de l'acció combinada del treball en les institucions i de la generació de majories socials de recolze en torn a valors de llibertat, igualtat o solidaritat.

Des d'aquest punt de vista la nostra activitat política s'inscriu en un horitzó més ampli, això és, el del canvi de marcs de referència i paradigma motivat per la constatació dels límits d'un sistema econòmic capitalista i la crisi de les alternatives socialdemòcrata i socialisme d'estat que han estat engolides per aquell, la primera per assumir els postulats del mercat com a regulador de la vida social i econòmica, el segon per la seua ineficiència a resoldre els problemes vitals de la població, i actuar en ocasions mitjançant mètodes brutals i inhumans.

Si durant dècades, una i una altra alternativa al sistema capitalista, han servit per crear en àmplies capes de la població, un marc de referència ideològic en el qual sostenir les polítiques en el nostre continent, el fracàs de l'una i l'altra ha deixat a l'esquerra europea en un estat que no podem més que qualificar de «incertesa», promovent un estat general d'atonía intel·lectual davant la por a fracassar de nou a definir alternatives globals.

Les conseqüències d'aquesta por al fracàs es transforma, en el plànol dels discursos i els programes, bé en una hiperideologització d'aquests o bé en una fugida cap a la mera gestió eficient dels assumptes públics, amb l'esperança que, en l'aprofundiment d'un o un altre camí, siguem capaços de definir aquest model global. I en el plànol de les mobilització social, bé cap a la exacerbació dels conflictes en tots els àmbits de la vida pública o bé en la suma de les reivindicacions sectorials per a que, per una via o una altra, trobar l'element

mobilitzador comú i aconseguir així la “unicitat” de les diferents reivindicacions de grups socials que no tenen a la base de les seues peticions, conflictes de caràcter productiu.

En tot cas, un i altre model han demostrat les seues limitacions com a constructors d'alternatives globals, com a contenidors de polítiques coherents i com a arguments que promoguin marcs culturals alternatius. Encara que tots dos pensaments formen part de l'acerb cultural de l'esquerra en la qual ens situem, no és menys cert que també forma part de la nostra cultura la crítica radical a ambdues.

Així de la mateixa forma que no podem definir-nos avui com socialdemòcrates tampoc podem definir-nos com a comunistes tret que un o un altre concepte es redefineixin radicalment. La nostra crítica principal ha d'anar dirigida al sistema econòmic capitalista la principal habilitat del qual és la seua demostrada capacitat d'engolir qualsevol alternativa que se li enfronti, per la via de dominar el discurs que articula la vida social, fer-se comprensible de manera intuïtiva entre la majoria de la població i de dominar els mecanismes de creació de marcs de referència.

D'aquesta forma incorpora als seus discurs fins i tot aquells mecanismes mínims redistributius de la riquesa, com és l'existència de sistemes impositius o d'institucions de protecció social, admetent-los però sempre que aquests instruments es mercantilitzen i es limiten a ser complementaris del mercat.

D'aquesta forma la referència a un estat social habitualment queda relegat a ser mero adjectiu i no subjecte de l'ordenament jurídic i de l'acció de l'estat. Per a un sistema econòmic que ha avançat, des de la seva aparició, com a sistema d'utilització del capital com a productor de béns i serveis, fins a convertir-se en mero productor de capital des del capital, convertint el mercat en l'únic sistema d'assignació de recursos, les finalitats han quedat soterrats sota el dogma del benefici individual. Fins i tot ha sepultat els propis principi d'oferta i demanda del mercat que ha passat de ser un mecanisme imperfecte d'assignació de recursos a desaparèixer pel control del mercat de les grans corporacions financeres.

Així la competència imperfecta ha cedit el pas al control absolut del capitalisme financer de tot el circuit productiu, fent que tot el que li impedeixi desenvolupar-se es converteix en enemic de l'acumulació de capital, siguen aquestes les institucions democràtiques, els procediments de control o els mecanismes de regulació. Aquest sistema econòmic tolera, de moment, els mínims mecanismes de redistribució de la riquesa sempre que aquests es limiten a les capes més desfavorides de la població (és a dir siguen per tant merament assistencials) i sempre que no supose que l'estat dispose de capacitat política, pressupostària o jurídica per limitar el mercat i la suposada lliure competència, desvirtuant, d'aquesta forma, el principal objectiu d'aquests instruments de redistribució com són els de disposar de sistemes públics d'atenció universal a la població mitjançant sistemes de solidaritat mútua i de garantir, en definitiva, que siga la ciutadania a través de la intervenció democràtica la que

controle la destinació dels recursos econòmics. En aquest sentit, estem davant l'inici d'una etapa de dissociació de democràcia i capitalisme.

Aquesta creixent dissociació s'està evidenciant en la creixent impugnació del status quo per àmplies capes d'exclusos pel sistema econòmic i la incapacitat dels governs occidentals per assegurar unes condicions i horitzons materials mínims per a la reproducció social. Aquesta creixent dissociació ha plantejat un seriós problema a les classes dominants. Com mantenir la necessària legitimació dels estats i, de manera implícita, del sistema econòmic. Aquesta resposta ha estat expressat per l'ampliació de la lògica amic-enemic (casos Hongria, EUA, Espanya, etc.) que comporta necessàriament retallades de llibertats i democràcia, i per l'intent de reactivació dels mecanismes de crèdit social mitjançant injeccions tremendes de liquiditat pels bancs centrals. Així i tot, els problemes persisteixen i la disputa està en vigor.

És necessari entendre, com ja va traçar Karl Polany, que les reaccions contemporànies són contra el sistema econòmic actual per l'exclusió i marginació que genera. Aquestes reaccions situen, una altra vegada, el polític al centre de la disputa social. La necessària impugnació que des de l'esquerra fem a nivell discursiu ha d'anar encaminada a donar protecció, seguretat i ordre a la creixent anarquia darwiniana del sistema econòmic. En aquest sentit, la principal crítica que es pot fer a la socialdemocràcia centreeuropea és que haja comprat l'argument de la "eficiència del mercat" i que la història no es construeix per la resolució dels conflictes entre col·lectius amb interessos objectius contraposats i divergents, que s'anul·len mútuament, sinó mitjançant l'acord voluntarista de les parts sota l'argument de l'existència de "un interès general" o "un ben comú" al que es pot arribar sospesant arguments ètics o morals de validesa universal. Si fos així, en aquest escenari, els interessos objectius, els conflictes de classe es dilueixen, en un magma de bones o males intencions en el qual el bé serà il·luminat per la força dels arguments morals positius, suposadament universals, obviant la impossibilitat solucionar la contradicció bàsica irresoluble, això és, que les condicions materials d'una part de la població (la majoria) no són efecte d'una mala gestió o de males intencions motivades per una concepció moral disoluta, sinó condició sine quanon perquè els interessos d'una altra part de la població (la minoria) mantingui els seus privilegis. Amb això els arguments basats a forçar consensos, sota aquesta visió bonista, es fan en un camp de batalla desigual en el qual el capital cada vegada té més capacitat de maniobra i els treballadors (i perquè no dir-ho els petits i mitjos empresaris) només els queda negociar millores que no posen en perill els privilegis, relegats a ser mers productors i consumidors, peces essencials d'un sistema que produeix l'acumulació del capital i menysprea el factor treball.

Sens dubte aquest sistema va permetre el desenvolupament a Europa d'un estat social al llarg de segles i després de les Guerra Mundial amb tres pretextos: la continuïtat històrica d'una tradició cultural i d'algunes mesures socials creades des de finals del segle XIX com eren els sistema de previsió social; la necessitat de reconstruir una economia devastada que podia convertir-se en un mercat ric de consumidors en matèries primeres, béns i serveis, i en

tercer lloc, una pantalla per frenar a l'imperi soviètic en un moment en què aquest creixia en influència en altres continents.

Les polítiques de desregulació adoptades des de la dècada dels vuitanta han donat motiu a un capitalisme financer que té com a únic objectiu l'acumulació de capital, en el qual un estat social fort li resulta un impediment per al seu desenvolupament. L'entorn global creat des de llavors li resulta beneficiós. Fets com l'enfonsament de la URSS, els profunds canvis polítics a Xina, la consolidació de la quarta revolució industrial, els conflictes mundials associats a la destrucció del medi ambient, el sorgiment d'un "oportú" nou enemic global o l'absència de mecanismes internacionals de resolució de vells o nous conflictes, situen de nou el marc d'explicació per a la major part de la població en allò "que és possible fer" abans que "en allò que és necessari fer".

En aquest esforç han col·laborat polítiques desreguladores i privatitzadores dels governs que es reclamen de l'espai socialdemòcrata de tota Europa i que, en concret a Espanya, s'han seguit rigorosament impulsat per institucions com el FMI, l'OCDE o la pròpia Unió Europea i que constitueix un element fonamental del model de capitalisme neoliberal. Els arguments ideològics (reduir el nivell d'intervenció de l'estat), financers (obtenir recursos per compensar l'endeutament), econòmics (millorar l'eficiència i augmentar la competència) i socioeconòmics (reducció del poder sindical o la despolitització de les decisions) s'han demostrat falsos i a la llarga, contraproductius fins i tot per als objectius modernitzadors que es pretenien aconseguir.

En el període històric, des de la dècada dels 50 fins a mitjan 80, la socialdemocràcia pot presumir d'una certa superioritat política o posició privilegiada com a actor polític principal del desenvolupament d'una Europa en pau, desenvolupada i socialment més igualitària que altres continents, però les mateixes aliances que li van permetre mantenir aquesta posició política privilegiada, són les que llasten ara la seua capacitat de convertir-se en resposta alternativa, perquè la seua pròpia existència es deu a allò que va impedir, per exemple, la consolidació d'alternatives i l'accés al poder d'altres partits per construir una Europa realment social, com va ser, per exemple, el cas d'Itàlia on l'aliança de la socialdemocràcia per impedir l'ascens del PCI al govern, només va ser possible per la convergència d'aquest partit socialdemòcrata amb la dreta més corrupta d'Europa vinculada amb la màfia. Aquesta experiència, amb tot els matisos que es vulguin afegir, es reproduïx en la major part dels partits socialdemòcrates europeus en un moment a més en el qual la globalització mostra els seus efectes més devastadors i contradictoris.

La socialdemocràcia, com a ideologia, acceptant el sistema de producció capitalista com el millor dels possibles, ha sigut presonera d'un dogma productivista i dels mites del mercat i del creixement il·limitat, aplicant polítiques econòmiques tecnocràtiques i liberals, renunciant a aplicar una política social d'esquerres i no acabant d'incorporar al seu discurs les qüestions mediambientals.

Si l'agenda social europea va ser un intent de promocionar la cohesió promogut, en gran manera, per la socialdemocràcia, les seues millors idees van saltar per l'aire per l'adopció general del dogma neoliberal i perquè no van ser acompanyades de compromisos fermes per a un govern més democràtic en la UE.

Curiosament, hi ha una altra raó paradoxal en la crisi del pensament socialdemòcrata: en cert sentit *totes* les forces polítiques tenen *un poc* de socialdemòcrates. L'èxit de la socialdemocràcia es mesura perquè en la pràctica no s'impugna l'existència de serveis públics, encara que siga des de lectures tecnocràtiques i amb moltes vies per a la penetració de negocis generadors de desigualtats. Per açò, la mera defensa retòrica dels sistemes de serveis públics no és ja un factor cultural de distinció i mobilització, mentre que els intents de definir nous programes i iniciatives de serveis que cerquen la igualtat, s'estavellen contra la indecisió o la incapacitat econòmica.

Aquesta reflexió és important per a IdPV perquè *també* estem implicats en aquesta realitat: hi ha una part del nostre imaginari, com el d'altres formacions polítiques o sindicals, copartícip d'aquesta situació. No és estrany: bona part dels nostres antecedents poden reconsiderar-se des de la perspectiva d'intentar compatibilitzar cert radicalisme verbal amb una visió que apuntava a un *aprofundiment* de les polítiques socialistes. Per açò la seua crisi global ens afecta també, ens aproxima als partits socialistes -prou veure els resultats electorals- i, alhora, ens incita a fer-ho de manera crítica en alguns aspectes.

Per aquesta via hem d'aproximar-nos a aquelles qüestions que encara defineixen a l'esquerra, que són part del nostre patrimoni ideològic:

Continuem sent *molt crítics amb el capitalisme*, i hem de buscar la nostra alternativa a eixe sistema. Vivim en una època de profunds dubtes sobre els límits reals del capitalisme, sobre la seua capacitat de conviure amb els drets socials de la ciutadania. És important aprofundir en els aspectes econòmics del problema així com en les definicions polítiques. O siga, a definir *en què i en com* es provoquen aqueixos límits, sabent que hi ha necessitat de construir majories molt sòlides, que depassen el camp estricte de l'esquerra, perquè avançar en aqueixos límits siga possible. Igualment és urgent afermar propostes econòmiques sobre els límits al creixement per raons mediambientals. No obstant açò els projectes polítics-econòmics basats en meres formulacions morals i voluntaristes tenen horitzons molt limitats.

Vivim en una època en què es materialitzen els límits reals del capitalisme i la seua incapacitat de conviure amb polítiques igualitàries, en la qual a més han augmentat els riscos mundials, i l'encaix entre aprofundiment democràtic, sobirania nacional i integració econòmica que anunciaven els defensors de la globalització ha acabat amb els seus tres pilars esquerdats, tot en favor de la pròpia globalització. A més, l'efecte disruptiu que ja tenen les tecnologies en diferents camps no solament afectarà a la desigualtat mesurada en termes de renda, sinó que a curt termini aquestes desigualtats es traslladaran a l'accés a la medicina avançada regenerativa, la genòmica al benestar social, a les millores de les capacitats

cognitives i, en bona mesura, a la supervivència o la durabilitat de la vida, generant un nou tipus de desigualtat entre aquella part de la població que viurà més temps en millors condicions de quasi d'immortalitat, i aquella part de la població que mai podrà accedir a aquesta condició.

La nostra tradició ens espenta a seguir apostant *pel públic*, la qual cosa sol concretar-se en la preferència per la *gestió pública* de la política i l'economia. Sembla una decisió raonable, donat l'increment de la desigualtat material en el mitjà i llarg termini que provoca la gestió privada. Pensem en sanitat o educació, així com en altres fenòmens desigualitaris com el que pateixen moltes dones, en seguir considerant-se la família com una unitat de prestació de serveis. No obstant açò hem de reflexionar activament sobre els *límits de l'intervencionisme*, en part per algunes ineficàcies i deseconomies que provoca, en part per la irrupció d'innovacions tecnològiques que fan més viables algunes delegacions d'accions en l'àmbit privat, en part per alguns canvis culturals derivats de noves formes d'accés a la informació que, potser de manera confusa, revitalitzen el valor de l'individu dotant-lo de major autonomia i coneixement a l'hora d'adoptar decisions o generar xarxes amb efectes socioeconòmics, però que també banalitzen l'acció política, intensificant l'individualisme i el narcisisme.

Hem sabut preservar el *valor de la igualtat* com a la nostra millor senyal d'identitat. I així hem de continuar incorporant al nostre discurs, de manera *activa i integral*, totes les fonts de desigualtat, especialment les derivades del gènere, ja que les dones, la meitat de la població, tenen el poder i la capacitat de sostenir la vida, però en canvi són considerades febles i se'ls pot sotmetre a la voluntat de l'altra meitat; malgrat aquesta inconsistència, aquest sistema de divisió social es perpètua al llarg de la història, transformant-se i adaptant-se als temps, però sobrevivint. I, de manera creixent, hem d'incorporar les fonts de desigualtat derivades de la discriminació per raons d'accés als recursos naturals o per la ubicació en els nous mapes de la globalització o/i dels conflictes internacionals. Sense oblidar nous fenòmens com la necessitat d'avançar en l'establiment de mecanismes en pro de la justícia intergeneracional.

No obstant això hem de reconèixer que les institucions de les quals es dota la democràcia s'han mostrat amb escassa capacitat per donar resposta als nous reptes als quals s'enfronten les societats i per reconèixer les noves tendències globals tant en la geopolítica com en les transformacions en l'economia que s'avancen en la 4 revolució industrial i el salt qualitatiu que produeix la "singularitat tecnològica", això és, el salt que ja s'està produint amb l'acumulació d'innovacions tecnològiques que són capaces, per si mateixes i en absència de l'ésser humà, de produir noves tecnologies.

Alhora s'han mostrat molt condescendents amb les raons del mercat, mostrant la seua feblesa per oposar-se als interessos que subjeuen, malgrat l'autoritat que se li suposa per ser, precisament, institucions pensades per i per a la majoria i triades democràticament per protegir a la majoria dels interessos de minories. Per aquest motiu el nostre reconeixement de la importància de la democràcia sense apel·latius, construïda a través d'institucions va

acompanyada d'una profunda crítica al sistema econòmic que mercantilitza la vida social i política.

Si creiem i defensem la democràcia basada en l'elecció representativa i les institucions, el dret i la justícia, dotada de tots els instruments d'intervenció per frenar conductes egoistes és, precisament, perquè aquesta pot oposar-se als interessos d'un sistema econòmic depredador, profundament des igualitari i que afavoreix l'acumulació de la riquesa en unes poques mans. En aquest sentit no desvinculem la nostra defensa de la democràcia de la crítica al capitalisme.

A més cal reconèixer que la crisi econòmica mundial ha creat un escenari en el qual possiblement la recuperació econòmica ja no serà condició ni necessària ni suficient per tornar a recuperar els consensos anteriors que hauran de repensar-se en termes de resolució de conflictes.

L'increment de les desigualtats és un factor determinant que està al centre de les possibles solucions i la tendència a curt termini de com es corregeixen els factors que la determinen, va a determinar els esdeveniments a escala planetària.

IdPV ha sigut exemplar en emfatitzar el *valor de la democràcia*, assajant propostes per al seu aprofundiment i, en condicions difícils, denunciant els autèntics *colps d'Estat* que va suposar la corrupció estructural de la dreta. Hem de prosseguir en aquest camí. No obstant açò, la realitat ens incita a aplicar una mica més de rigor en les fórmules d'avanç democràtic: no són sostenibles algunes crítiques precipitades a la *democràcia formal*, menyspreant la funció d'allò institucional i el paper d'allò jurídic. Una cosa és imaginar mecanismes renovats que enfortisquen la societat civil i la seua relació amb l'espai institucional, i una altra instal·lar-nos en abstraccions d'allò democràtic o en crítiques indiscriminades que no distingeixen entre un mal funcionament dels aparells de l'Estat i la seua potencialitat reformadora. En aqueix marc *la llibertat* no pot convertir-se en un valor menor, en un principi subordinat a la igualtat. Sense llibertat no hi ha igualtat, ni autèntica solidaritat, ni respecte per la pluralitat i la diversitat. No podem deixar a la dreta la llibertat: es tracta de reconstruir el seu significat i convertir-nos en els seus majors defensors: *llibertat per a tots i totes* ha de ser un dels nostres projectes. Igualment, no podem regalar a la dreta els valors constitucionals, ni els Drets Fonamentals, ni el significat del propi text constitucional, per imperfectes que ara ens semblen alguns dels seus continguts. I el mateix podem dir de l'Estatut d'Autonomia. Alhora que avancem en la idea i la conscienciació que la millor forma de defensar els valors estatutaris i constitucionals és anar adaptant els textos dinàmicament a la realitat i reptes que cal afrontar en un món en canvi.

Quan parlem del *camp de les esquerres* solem qualificar-lo -i autoqualificar-nos- de *progressista*. Però la idea del paradigma del creixement com a garantia de benestar està en crisi, i bona part de "les esquerres" naveguen en eixe paradigma. L'esgotament dels recursos

naturals i el calfament global han donat la veu d'alarma. D'altra banda, la presumpta inevitabilitat de la construcció històrica del socialisme va usar de la idea de progrés per a justificar algunes de les polítiques més criminals que ha conegut la humanitat. Però sembla imprescindible que les esquerres recuperen el *significat polític de la Història*, i no per a la seua manipulació selectiva, no per a creure que la Història té un sentit, sinó per a comprendre que a la Història concreta -no a la imaginada- li podem atribuir algun sentit que ens informe sobre les accions possibles per a construir un futur millor. *Som el que hem arribat a ser* i ni existeix una destinació cega, una providència que ens espente a no se sap què horitzó, ni l'experiència històrica pot ser menyspreada. Açò té molt a veure amb el valor polític de la memòria democràtica com a lloc de trobada suprapartidari, però també és necessària la reivindicació del paper de l'esquerra a Espanya i a el País Valencià, més enllà de reconèixer els seus errors: no tenim dret a renunciar a inscriure la nostra Història particular en un molt honorós marc de lluita per la democràcia, la llibertat, la igualtat, l'autonomia i l'edificació d'una *identitat col·lectiva-popular valenciana*.

COMPROMÍS, EL NOSTRE "COMPROMÍS". Les tres forces polítiques que conformen la coalició COMPROMÍS sumen espais electorals que se solapen tan sols en part, deixant a cadascuna un camp prou ample per al seu creixement i el de tota la coalició. Al mateix temps, COMPROMÍS ha creat un espai polític comú al que s'afilia molta gent, atreta pels nombrosos valors de la coalició. IdPV se situa en el mapa de les ideologies en l'ample espectre del que podríem anomenar "socialisme del segle XXI", amb importants ingredients del nou nacionalisme i de l'ecologia. L'internacionalisme i la concepció de la política com un instrument transformador en tots els àmbits socials també formen part de les seues senyes d'identitat. IdPV arrossega la tradició més d'esquerres de la coalició i ha traslladat al funcionament de COMPROMÍS el respecte escrupolós a la pluralitat, un dels seus principis fundacionals. Això s'ha traduït en que IdPV siga la principal força dins de COMPROMÍS a l'hora d'encapçalar convergències en processos electorals que van més enllà de l'àmbit autonòmic. La força de IdPV dins de la coalició COMPROMÍS deu basar-se en la força de les seues propostes, i no tant en altres mecanismes sempre febles. Estes tres forces, junt a moltes persones que s'han apropiat a COMPROMÍS, entre altres motius, pel seu paper contra la corrupció i les males pràctiques polítiques, han fet de la coalició un potent instrument de transformació en l'àmbit polític local, autonòmic, estatal i europeu. Un camí que passa per fer de COMPROMÍS la força hegemònica al País Valencià i el primer defensor dels interessos de totes les valencianes i valencians.

Aquestes són les grans línies, flexibles i obertes, des de les quals hem de **construir políticament la nostra alternativa en convergència amb altres forces polítiques, socials i culturals**. Iniciativa es reconeix hereva de la tradició ecosocialista democràtica en la mesura en què busca la formulació d'un nou sistema econòmic respectuós tant per a la societat com per al medi ambient. Reivindiquem la nostra **centralitat en les esquerres valencianes**, amb la vocació de contribuir a dirigir sense sectarismes un **reformisme fort**, donant continuïtat i renovació a les línies bàsiques del nostre discurs: crítica al model econòmic dominant i a les seues implicacions socials i mediambientals, mostrant la nostra preferència per allò públic,

fermament compromesos amb totes les causes de la igualtat i la lluita contra la discriminació, així com amb la llibertat en el marc d'un aprofundiment democràtic que partisca de reformar les fórmules existents que ens semblen insuficients, en un marc de pensament estratègic complex.

3. NOVA COMPLEXITAT: DIFICULTATS PER A LES ESQUERRES

Sent impossible repassar tots els elements sobre els quals cal construir el discurs polític, mereix la pena provocar alguna reflexió sobre qüestions cridades a definir intensament la *gran agenda* de causes i conseqüències que defineixen el nostre temps i que subjauran a tota política de canvi.

Així, és ineludible referir-nos a la GLOBALITZACIÓ com a gran fenomen multiforme i de perfils incerts. Sabem que hi ha dues respostes a la globalització que no serveixen: A) L'admiració acrítica. B) La crítica absoluta. Més val acostar-nos amb cautela al conjunt de situacions i entendre la globalització com una *dinàmica oberta i en transformació* i no com una cosa d'aspecte compacte. La globalització ni es pren ni es deixa: la política entorn d'ella hauria de passar per tractar de maximitzar els seus avantatges i combatre els seus problemes, especialment aquells que es deriven de:

- Absència d'un sistema de *governança* internacional amb un mínim de substrat democràtic i suficient pluralisme i equilibri entre els principals actors -cal lamentar la relativa ineptitud de la UE per a adoptar aqueix paper.
- Convergència de bona part del relat de la globalització amb el paradigma neoliberal, que dificulta en extrem l'adopció de mesures polítiques correctores, tant en l'àmbit internacional com en els marcs estatals.

Hi ha dades que ens permeten afirmar:

Per a moltes zones del món la globalització està sent positiva, i fins i tot hi ha raons per a ser optimistes en aspectes bàsics de la supervivència.

Les alternatives basades en el tancament de fronteres i el proteccionisme són pitjors que algunes dinàmiques de la globalització.

No s'ha produït una *globalització dels Drets Humans*; però també és cert que allò al que remet aquesta idea tampoc s'haguera produït sense globalització econòmica. Hi ha moderats indicis que aquesta portarà a molts Estats, organitzacions internacionals i entitats de la societat civil a intentar l'adopció de mesures d'humanització: en aquest sentit, i malgrat les seues limitacions, la definició dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) per l'ONU pot ser una bona ocasió per a transitar per aquesta senda.

Entre els aspectes més negatius o/i que exigeixen respostes més ràpides trobem:

No tots guanyen o perden amb la globalització: depenent de la ubicació en el planeta, d'algunes correccions dels Estats o d'altres variables, hi ha sectors que es veuen relativament poc afectats, però és indubtable que hi ha *perdedors de la globalització*; i no solament els més fràgils: assistim a una relativa destrucció de classes mitjanes els efectes de la qual a llarg termini sobre la política només comencem a albirar. Molts d'aquests perdedors nodreixen les files del nihilisme antipolític, del populisme, de l'extrema dreta o del terrorisme. Aquest no és, en sentit estricte, un fenomen nord-sud, sinó que es dóna també, de forma cada vegada més dramàtica, en el *nostre* nord. Davant açò encara hi ha un dèficit clar de mesures polítiques, sent més habituals els discursos assistencialistes, bonistes o aquells que recauen en la condemna de la globalització cosificada.

Per tot açò, IdPV ha de defensar que l'estat frene, regule o impedisca les conseqüències negatives de la globalització. Hem d'impulsar en coordinació amb les altres forces progressistes de l'estat la revisió dels tractats de lliure comerç en els quals està inclòs l'estat espanyol. Entre ells els tractats de lliure comerç signats per la UE, com per exemple l'acord arribat entre la UE i Sud-àfrica, el ZETA, etc.

Hi ha alguns que, en els respectius marcs de referència, guanyen amb la globalització, i poquíssims que guanyen *molt*. S'ha teoritzat sobre *la secessió dels rics* (Romero i Ariño) assenyalant els extrems nivells de desigualtat que s'estan aconseguint, la capacitat d'aquests poquíssims per a fixar agendes i discursos i la creixent irrellevància dels territoris físics per a la construcció de polítiques. La desigualtat, en suma, és la principal causa de pobresa, amb el seu seguici de malestar i violència, amb un *nacionalisme cosmopolita* en el qual militaran grups molt reduïts de població i que comptarà amb fervorosos seguidors, un nou tipus d'intel·lectuals orgànics.

La globalització no admet algunes de les receptes amb les quals històricament s'han cercat solucions als increments de complexitat i a les disfuncions en els punts de connexió entre l'economia i la política: és molt difícil establir marcs estables basats en models regulats jurídicament. Tot açò aconsella no afeblir amb crítiques desaforades les organitzacions jurídic-polítiques internacionals que existeixen -una altra cosa és el funcionament de les quals puguin tenir objectius netament econòmics.

Certament el marc es torna més enrevessat encara si incloem dues variables essencials de la nostra època:

El canvi climàtic és el Gran Perill per a la supervivència mateixa de la vida. No cal insistir en els seus previsibles efectes si no s'adapten mesures urgents. Però mereix la pena ressaltar que l'arrel essencial del problema no coincideix amb la globalització -almenys amb la seua actual fase- sinó que té un origen anterior. De fet la globalització pot crear algunes condicions favorables a l'hora de generar opinions públiques mundials que permeten un activisme, sota guia científica, per a detenir-ho.

L'acceleració científica i tecnològica i, especialment, la relacionada amb la informació, és, alhora, causa i conseqüència de la globalització i està en la base de múltiples paradoxes: posa

en crisi de manera radical el món del treball tal com ho hem conegut, però aporta esperances per a ajudar a solucionar, a través de la indústria del coneixement, alguns dels grans problemes de la humanitat; genera noves capes mitjanes que ajuden a eixir de la pobresa a desenes de milions de persones, però generant nous perdedors relatius; els EUA conservaran el seu lideratge durant llarg temps, pel seu lideratge en la recerca i la inversió aplicada, però Xina i altres llocs d'Àsia s'equipararan en alguns aspectes. S'està dibuixant un nou món. Els avanços científics i tecnològics en àmbits com la medicina o la millora de la gestió de recursos bàsics per a la vida són cada vegada més ràpids i d'ampli abast; però la privatització d'aquest coneixement també avança ràpidament en detriment de la universalitat del coneixement de la humanitat i de l'accés a eixos recursos de les societats més empobrides. Aqueixa sensació es veu reforçada per l'adaptació galopant d'hàbits culturals i fins a de drets clàssics a les noves condicions de societats hípercomunicades: la xarxa com a metàfora i horitzó està alterant de manera decisiva les formes d'acció política... però no podem tenir certeses sobre com ho està fent. D'altra banda la qüestió de l'obtenció de recursos, la participació del capital públic, la seua relació amb la recaptació fiscal i la potenciació de la innovació i la distribució del coneixement són els grans temes per a la democràcia de la nostra època. En el PV manquem d'un discurs mínimament desenvolupat sobre açò.

Una conclusió s'imposa: **la concurrència de tots aquests fenòmens, unida a la crisi interna a la qual es va fer referència en l'apartat anterior, està provocant una fase que, amb molts matisos, podem definir com de replegament global de les esquerres.** La qual cosa no significa una derrota definitiva. De fet en la Història hem conegut moments similars. El que significa és que **l'esquerra ha de reexaminar la seua trajectòria en els últims temps, formular noves hipòtesis, renunciar a creure que té respostes definitives, ser flexible i aprestar-se a una conflicte de posicions per a la reconstrucció de discursos i definició de noves alternatives i aliances.**

4. PANORAMA DE LA POLÍTICA EUROPEA I ESPANYOLA

Podríem dir que en la UE hi ha formes peculiars de perdedors de la crisi, i encara que en termes relatius respecte altres parts del món la seua situació siga envejable, és evident que assistim a un deteniment de l'impuls que es va viure en passades èpoques. La pèrdua, en general, d'una agenda social europea, les tendències a la renacionalització i a l'autoritarisme i l'absència d'un programa fiable d'aprofundiment democràtic marquen un horitzó preocupant. I, no obstant açò, no sembla que la solució siguen els discursos catastrofistes ni les tendències aïllacionistes. La UE serà un terreny de joc difícil i contradictori els pròxims anys, amb aliances d'intricada explicació i gestió, amb apel·lacions creixents a la transversalitat. L'esquerra ha d'estar preparada per a gestionar la seua feblesa, però ha d'establir també un programa articulat i raonable de temàtiques i de maneres de govern que passen per la defensa a ultrança de la lluita contra el canvi climàtic, l'increment de la

democràcia en les institucions comunitàries, el reforç del paper de la UE en l'escenari internacional com a factor de respecte als Drets Humans i a la seguretat col·lectiva- i el reforç de les polítiques socials, amb l'increment sostingut del pressupost de la UE.

La ubicació d'Espanya en la dimensió europea és ambigua i ve marcada per una paradoxa: ha sigut un soci feble en el moment de la crisi i, mai, els partits principals han manifestat la més mínima ambició pel futur d'Europa; però, al mateix temps, és, al costat de Portugal, l'únic Estat en el qual no hi ha grups populistes d'extrema dreta en els parlaments estatals ni autonòmics, que en absolut és una qüestió menor. Per descomptat la passió per la UE ha disminuït, la qual cosa és desastrosa en termes de legitimació i confiança en el sistema, però, malgrat tot, la UE és percebuda com una realitat positiva, especialment si l'alternativa real fora l'eixida. L'amenaça d'aquesta, amb la qual va jugar certa esquerra fa poc, en gens contribueix a la solució dels problemes: fora de la UE fa molt fred, és alguna cosa que va haver d'aprendre de manera immisericable el govern grec.

Precisament la gestió de la Gran Crisi ha sigut el punt d'inflexió essencial de les polítiques europea i espanyola. La crisi no va ser prevista, malgrat encaixar en els paràmetres de capitalisme especulatiu que part de les esquerres havien denunciat com a component intrínsec del paradigma neoliberal. En el cas espanyol, i en uns altres, va demostrar l'escassa solidesa d'alguns dels aparells clàssics de defensa del benestar. La caiguda de l'Estat social -i la tremenda incertesa i falta de reflexos del Govern socialista- va provocar dos efectes principals que poden ser llegits de manera conjunta:

- desconfiança global davant el sistema de protecció i d'igualtat d'oportunitats;
- desconfiança davant les estructures polítiques i indignació davant l'acumulació de disfuncions en el sistema democràtic.

El dolor humà provocat -atur, desallotjaments per hipoteques, mancança d'acollida i atenció social a les persones migrants, etc.- va convergir amb altres circumstàncies latents -crisi interna en els mecanismes de reproducció ideològica, fractura intergeneracional, presa de consciència i mobilització contra la corrupció, etc. El 15-m va ser una mescla de totes aquestes coses i difícilment podia esperar-se que fóra un moviment més vertebrat. El crit "no ens representen", carregat d'ambigüitat, va ser una crítica de part de la nostra versió particular de "els derrotats de la globalització". L'emergència de noves forces i el manteniment, durant un bon període de temps, d'un cicle de mobilitzacions va posar en evidència tots els problemes, encara que no sempre els seus protagonistes estigueren igualment capacitats per a oferir solucions. La confusió entre *crisi del sistema* i *crisi del règim*, a mig camí entre l'eufòria, l'excés de confiança i els interessos partidistes d'alguns, va concloure amb algunes paradoxes característiques:

La Monarquia va polaritzar el que havia de *crítica moral* en els moviments, però l'abdicació de l'anterior Rei va servir, amb l'activació d'importants recursos d'imatge, per a relançar la institució que, una vegada que podia presentar-se despullada del llast de Juan Carlos I, no solament va remuntar en les enquestes, sinó que va passar a ser millor valorada per la seua

aparent neutralitat, en comparació amb la creixent conflictivitat i incertesa en les institucions representatives i en els partits.

Va haver-hi una certa desactivació de les bases de legitimació del sistema: els atacs a la UE es van unir a un revisionisme precipitat del valor de la Transició i de bona part de la seua obra, començant per la pròpia Constitució. El que va haver de conscient en aqueixa acció és prompte per a avaluar-ho, però només tenia un sentit *polític* real si era omplert amb altres discursos. Es va intentar amb el discurs del *canvi*, però no es va aconseguir elaborar un discurs nou que mobilitzara la majoria de la població. Van tenir més èxit els corrents que van reivindicar una actitud més ètica, més apreciable pel final del cicle de l'economia més especulativa. Malgrat açò la desconfiança de la política va seguir sent una constant en totes les enquestes. *El gran perill: de la desconfiança en la política a la desconfiança en la democràcia no hi ha més que un pas.*

El bipartidisme clàssic es va enfonsar, però açò no va significar la fi del model, sinó el seu *desdoblament*, amb dos partits forts en cada ala de l'espectre clàssic -més la presència d'importants partits autonòmics-, encara que amb notables mutacions internes en cada pol, que encara no han conclòs: a la lluita tradicional s'ha sumat una conflictivitat específica per l'hegemonia en cada camp ideològic. Tot açò ha portat a molts ciutadans a no defugir la participació electoral, en comptar amb més opcions a les quals dirigir el seu vot però, alhora, provoca convulsions de no fàcil digestió.

La conclusió provisional de tot açò pot sintetitzar-se així:

La dreta es va afeblir notablement i el PP va veure molt enfosquit el seu prestigi... però va aconseguir conformar reiteradament Govern en l'Estat, malgrat la seua inestabilitat, absència de credibilitat pressupostària, tendències recentralitzadores, etc. El PP segueix molt afeblit per la corrupció però compta amb importants borses de vots en algunes zones d'Espanya i entre l'electorat major -el que augura una creixent feblesa-. El seu discurs sembla absolutament esgotat, reduint-se a l'estricta conservació d'allò que li ha sigut electoralment favorable. Com era previsible, Ciudadanos emergeix com una opció, almenys per a aconseguir pactes que asseguruen una estabilitat que l'electorat conservador apreciarà especialment.

El PSOE va travessar una gravíssima crisi interna, causa i efecte del *sorpasso* de Podemos, en alguns casos en confluència amb unes altres forces -situació que ara sembla invertir-se. No obstant açò, la modalitat de l'embat d'esquerres més crítiques en les dues últimes Eleccions Generals -*tot o gens, només hi ha una opció*- les ha afeblit, especialment a Podemos i a les que van quedar en l'entorn parlamentari d'aquest partit. El PSOE sembla refer-se treballósament, però és prompte per a dir si ho farà en el sentit de recuperar velles tradicions de l'antic bipartidisme jacobí o si, pressionat per altres esquerres que no pot menysprear, persevera en la cerca de noves propostes i maneres de gestió política. Probablement la raó més decisiva perquè les forces del canvi no progressen en l'Estat -a part de les formidables resistències econòmiques i culturals que han remogut- ha sigut la seua incapacitat per a introduir la qüestió de la *governabilitat* en el centre del seu relat. En efecte: la inèrcia de

l'activisme del 15-m i la confusió de missatges ideològics creixentment incomprensibles, ha conduït a projectar un desinterès per allò institucional que, probablement, en el mig termini, generarà el desencantament en segments importants de votants: hi ha una contradicció flagrant entre els discursos sobre objectius i la incapacitat per a liderar un treball pràctic que permeta aconseguir aquests objectius. Igualment xoquen amb la imatge projectada els virulents i primerencs enfrontaments interns.

No obstant, *el canvi* sí va poder realitzar-se en moltes ciutats i en diverses Comunitats Autònomes. A açò va contribuir la presència flexible d'altres aliances, l'adaptació dels lideratges a un mitjà molt més fitat, la presència de forces amb major experiència -com Compromís- capaces d'oferir alternatives concretes, alguns quadres coneguts i, a voltes, una realitat de lluita contra el PP. En molts llocs, aquesta lluita havia convergit parcialment amb al PSOE, que, d'aquesta manera, i a diferència de l'ocorregut en el Govern estatal, va poder convertir-se en un actor del canvi. No és casualitat que la fluïdesa de l'apel·lació al canvi genèric, en ciutats i Comunitats, es baratarà per l'expressió *governos del canvi*, ni que existisca la impressió generalitzada que la perdurabilitat i penetració del canvi dependrà tant de les propostes com de la capacitat d'assegurar l'estabilitat i un adequat govern que incloga noves formes de transparència, participació, diàleg, etc. No és desgavellat pensar que un canvi en l'Estat haurà de comptar amb aquestes experiències acumulades, que no es donen en tots els territoris ni manquen de contradiccions, però que, en general, són positives.

La situació a Catalunya va tornar-se cada vegada més complexa i dramàtica. No cal repetir la responsabilitat històrica del PP, representant del conservadorisme espanyol, en la crisi; però aquest fet tampoc eximeix de la seua a forces independentistes que, temeràriament, van forçar el conflicte i van reinterpretar les regles democràtiques de manera interessada. IdPV ha tractat de mantenir en tota aquesta situació un paper equilibrat, centrant els seus discursos en la necessitat de reprendre la senda del diàleg: així ho hem mantingut en Compromís, que ha sabut evitar que les tensions catalanes es traslladaren a l'excés al PV, malgrat les provocacions i atacs rebuts. La nostra línia ha de seguir sent la de cercar la pau i evitar que el PV patisca per una situació aliena. A part de la solució que puga aconseguir-se a Catalunya, el més important és apreciar que un efecte de la situació és que el nacionalisme espanyol està colmatant la bretxa que els discursos *anti-règim* van obrir fa pocs anys: açò és un risc evident per a l'hegemonia de les polítiques del canvi i l'única manera que ara tenim per a combatre-ho és la pedagogia social i, sobretot, defugir absolutament que *l'eix nacional* substituïska a *l'eix esquerra-dreta*, allò que més beneficiaria al PP i a Ciutadans.

La conclusió de tot açò és la difícil deriva existent en el panorama polític espanyol, per la confrontació intensa de realitats contraposades. **L'esperança ha après a conviure amb el desencantament, la frustració amb els nous projectes: cap anàlisi pot ser unívoc. En aquest horitzó l'audàcia ha de compatibilitzar-se amb la prudència.** És un paisatge particular però que s'assembla, en el fons, al que es produeix en altres llocs d'Europa i

Amèrica. És, doncs, **un temps d'aprenentatge, d'acumulació d'experiència i de renúncia a les conclusions precipitades.**

5. EL PAÍS VALENCIÀ COM A ESCENARI DEL CANVI

El marc descrit és el que ens ha de servir per a analitzar la realitat valenciana. En certa manera aquesta reflecteix i condensa molts dels trets apuntats per a Espanya. Però en altres casos apreciem algunes característiques específiques:

A. La intensitat del poder de la dreta, ací, era difícilment paragonable amb la de la resta de Comunitats, doncs sumava l'autonòmica a la dels poders locals. Era possible perquè ofería un marc conceptual-simbòlic *-un relat-* que feia comprensible i desitjable aquest poder posat al servei de les victòries de la dreta espanyola: el PP va ser capaç de construir-se com la *normalitat dels valencians*, expulsant per les vores del seu poder a quasi totes les referències diferents durant lustres, ja que, quasi sempre, a la seua capacitat estratègica només es van oposar tàctiques i esforços dispersos, atomitzats. El que va fer més penetrant aquest relat és la identificació de la Comunitat amb un model econòmic característic, identificable, capaç de portar a les ribes de la postmodernitat els mites del *Llevant feliç* i de prometre una prosperitat infinita. A aquest model tampoc se li va poder oposar una opció per llarg temps. Tot el règim així generat, en el seu conjunt, era especulatiu i precisava de notables dosis de ficció per a sostenir-se. En realitat la seua extensió desplaçava a la realitat i la substituïa per fenòmens més que preocupants, com, per exemple: el creixement de l'exclusió i de la pobresa, la feblesa creixent de sectors productius importants, la destrucció mediambiental, la deterioració tendencial de la imatge exterior de la Comunitat i, en fi, uns nivells de corrupció inadmissibles en qualsevol societat democràtica -no era una qüestió quantitativa, sinó del tipus de corrupció que no solament va arrasar les regles jurídiques de l'economia i d'una ètica pública consistent, sinó que, també, va desvirtuar resultats electorals i va establir vincles entre sectors empresarials i les institucions, impugnant greument la credibilitat d'aquestes.

B. La crisi econòmica, provocada entre altres coses per l'explosió de la bombolla immobiliària junt al desplomament de la banca, més la corrupció i el saqueig sistemàtics de les arques públiques i els fons bancaris pels seus administradors més irresponsables i corruptes, va enfonsar i posar en dubte el model econòmic dels governs de la dreta, basat en el sector de la construcció i els grans projectes temàtics i urbanístics. La impossibilitat de perllongar l'especulació va fer que ací la crisi fóra més greu i perdurable i no va deixar opció a les mistificacions i ocultaments abans practicats. La crisi de l'Estat del benestar va tenir efectes més profunds per incidir en una realitat més castigada, per l'increment major de la desocupació, etc. Les mobilitzacions en resposta a la crisi van convergir amb unes altres, particulars, que van permetre que floriren llavors plantades durant els anys de plom del PP:

mai en aquestos anys van faltar *partisans de la decència* que, en molts casos, no es van limitar a criticar la corrupció, sinó que van saber establir vincles comprensibles entre aquesta i l'economia, l'especulació immobiliària, les restriccions a la llibertat, la deterioració dels serveis públics, etc. La concentració de poder va causar, arribat aqueix moment, un efecte paradoxal: va ajudar als crítics a provocar un efecte en cadena que va eixamplar amb rapidesa una esquerda irreparable en els mecanismes de legitimitat que la dreta havia imposat. L'agonia del PP en la seua última legislatura va ser l'evidència de la ruptura d'un bloc social.

C. No obstant açò seria un error descriure el període com a mer enfonsament del PP: en altres llocs van esdevenir fets similars i no es va produir. Ací va ser possible perquè va haver-hi aquelles resistències particulars a les quals es va al·ludir, que, arribat un moment apropiat, van confluïr en cicles de mobilitzacions -manifestacions, però també edició de llibres, actes públics ben estructurats, etc. Finalment van trobar la seua adreça política en l'activitat de partits d'esquerres que, de manera diferent, però creixent, van saber usar la seua presència en els Corts i en alguns Ajuntaments, per a convertir el que era malestar difús en un relat coherent que soscavà les bases de la prepotència conservadora. L'inici de la revelació de fets de corrupció va suposar el moment decisiu en què les parets dels Corts es van esfondrar i el diàleg entre les institucions i la societat civil crítica va ser ja constant i fluït. En aqueix procés hem de sentir-nos especialment orgullosos del paper jugat per Compromís, que va poder liderar sense ambigüitats la situació, dotant-se de lideratges molt sòlids, enllaçant amb sentiments i demandes protagonitzats per sectors juvenils, estant presents sense complexos en la *Primavera Valenciana* i maximitzant una aliança entre les grans ciutats i poblacions mitjanes i xicotetes. Aquesta és la base del triomf en les Eleccions de 2015, que aporta unes lliçons que no hem d'oblidar: la clau de l'èxit és una insubornable actitud ètica compatible amb el pragmatisme polític, la dialèctica lideratges/treball col·lectiu de base, l'obertura a la col·laboració pràctica amb altres forces polítiques i, sobretot, el diàleg permanent i no sectari amb expressions múltiples de la societat civil.

D. El *Pacte del Botànic* va ser la conseqüència lògica de tot l'apuntat i una expressió concreta i especialment afortunada de com generar espais de canvi. El gran repte del *Botànic* sempre ha sigut convertir en hegemonia social l'hegemonia electoral. Les dificultats per a aconseguir-ho també han sigut sempre formidables, encara que, quasi sempre, s'han superat. Així:

El primer objectiu del Pacte, aconseguit amb escreix, va ser la generació d'una fórmula d'enteniment que articulara la complexa relació entre dues forces -amb cultures diferents- en el Consell i una tercera amb un suport condicionat parlamentari. Aquesta fórmula exigia l'acord programàtic però, alhora, un que articulara les relacions quotidianes: el *mestissatge* ha sigut una felicitat troballa. No obstant açò els riscos mai no han estat absents, especialment perquè la necessitat bàsica ha sigut establir el PV, imaginable com un malalt greu

necessitat de cures però que, alhora, no podia admetre canvis accelerats que anaren utilitzats per un PP -encara amb una gran reserva de vots- com a excusa per a avivar la nostàlgia pels presumptes bons anys de prosperitat. La gestió s'ha convertit en el cabal més valuós acumulat en els primers anys de legislatura, desfent situacions embullades, establint transparència on va haver-hi opacitat, portant la confiança a sectors guanyats per la incertesa, ensenyant a dialogar a grups habituats a rebre ordres, predicant paciència on s'haguera desitjat actuar amb urgències. La mescla de falta d'experiència i, a voltes, de quadres amb el rodatge suficient, o les deficiències en les relacions entre poders i institucions, no han de negar-se. Però més significatiu va ser descobrir l'estat real de molts segments de l'administració, ser plenament conscients dels problemes de l'infrafinançament i de l'absència de personal suficient per a les tasques més peremptòries. I, no obstant açò, el Govern ha aconseguit, ja, ser el més estable de l'autonomia i ha entrat en una nova fase, decisiva per al projecte reformista: l'elaboració de noves normes, que certifiquen i obrin el camí per a canvis més profunds, establint consensos positius on al principi només va poder haver-hi reacció a l'etapa del PP, ha consolidat la situació. Quan la legislatura entra en la seua recta final la sensació és que la majoria dels projectes es van a executar, almenys els més importants; açò permet, i exigeix, acudir a la ciutadania amb el missatge que altres quatre anys són imprescindibles: la consecució d'objectius obri altres indefugible i, en algunes matèries, la definició de noves polítiques obliga a planificar desenvolupaments específics i coherents. Gradualment s'ha constituït un relat coherent al que lligar propostes concretes i discursos sectorials. Serà imprescindible extremar la prudència en aquests últims mesos, tan proclius habitualment al nerviosisme o al sectarisme.

Les tensions entre els socis del Botànic han sigut mínimes, si bé apareixen problemes preocupants en les relacions amb Podemos, probablement derivades dels seus debats interns i de les seues dificultats per a recolzar un Govern i, alhora, dibuixar una identitat pròpia, en el marc d'una cultura política basada més en la mobilització extraparlamentària que en resultats obtinguts institucionalment.

Dificultats majors han aparegut en el marc municipal, potser per l'escassetat de discursos globals positius i perquè va ser impossible plantejar un *Botànic municipal* amb els seus corresponents mecanismes d'avaluació i seguiment, alguna cosa molt desitjable per al futur, àdhuc mantenint elevades dosis d'autonomia per a les organitzacions locals.

En molts casos Compromís ha hagut de reinventar les seues relacions amb la societat civil: alguns aliats clàssics van plantejar demandes, moltes vegades justificades, sense que fóra possible atendre-les immediatament, generant algunes decepcions; però en altres casos les aliances es van consolidar i van arribar d'altres, cosa que a voltes ens ha sorprès, però que no deixa de ser expressió que avançar en construir una cultura de govern, una cosa molt allunyada del sentimentalisme de les intencions i de la mera gestualitat, no és fàcil ni fàcilment previsible. Hi ha hagut, no obstant, alguns dèficits, com una relativa feblesa en la relació amb grups de professionals, intel·lectuals i altres generadors i organitzadors d'opinió.

L'ús de les xarxes socials ha continuat sent un signe d'identitat de Compromís, però no pot fer-nos oblidar la necessitat de millorar i consolidar la nostra presència en mitjans clàssics de comunicació.

En totes aquestes situacions el treball de Mónica Oltra ha sigut determinant, construint, en situacions molt complexes, una imatge de líder compromesa amb la gestió tant com amb la defensa de principis, servint de referència a bona part del treball del Consell. En el seu deixant, IdPV i Compromís han sigut fonamentals per a la formulació de propostes, la construcció de l'estabilitat governamental i la dotació de sentit a accions que van poder semblar disperses en els seus inicis. Molt important seria perseverar en aquestes vies, incidint, potser, en programes de formació, a la llum del nou coneixement acumulat.

El pacte del Botànic també ha començat a donar resposta a les demandes de recuperar la gestió, la qualitat i l'abast dels serveis públics al País Valencià. Dècades de deixadesa amb l'objectiu d'anar conformant una opinió majoritària favorable a la privatització i segregadora socialment ens han deixat un repte gens senzill de superar. Aquesta legislatura ha iniciat un camí de recuperació de serveis privatitzats en educació i en sanitat i també la recuperació de mitjans de comunicació públics i de qualitat. Cal continuar avançant en aquest camí, amb treball i estudis seriosos per aconseguir solidesa legal en els canvis, però també amb decisió perquè la nostra ideologia suposa la recuperació de les polítiques a favor de la garantia de drets i de la bona gestió de l'esfera d'allò públic.

Arribats a aquest moment de la Legislatura podem ja qualificar **d'històric el procés de canvi viscut al País Valencià i reivindicar en ell el nostre protagonisme**, afortunadament compartit, que significa **la confirmació de les nostres intuïcions viscudes des de fa anys i la possibilitat d'aspirar a nous objectius sense renunciar a les experiències acumulades**.

En molts governs tant municipals com també autonòmic no protagonitzem de manera directa i no son gestionades pels nostres Regidors i Consellers, les mesures més protagonistes d'un govern però no obstant això, cal posar de relleu què els representants i càrrecs d'iniciativa han de contribuir en crear el clima de treball i de confiança necessari per fer possible que les decisions e iniciatives moltes vegades qüestionades pels poders fàctics i mediàtics puguem seguir endavant, sent fidels al contracte social que vam adquirir les últimes eleccions municipals i aportant el projecte polític de Compromís d'aquesta estabilitat clau perquè avui dia es perceba el projecte com de governs al servei de les persones, efectius per defensar els seus interessos, amb capacitat de gestió i resolutius.

6. EL FUTUR COMENÇA ARA

Amb les afirmacions fetes fins ara i la possibilitat de reflexionar i debatre, ja ens és donat imaginar un futur immediat amb suficient optimisme. Però convé -sense entrar en aspectes tàctics concrets, reservats a altres debats-, encara, esbossar algunes reflexions, o insistir en les fetes, per a arribar a conclusions més precises. El fil conductor podria definir-se com la necessitat de **prosseguir en la nostra línia sostinguda i ja constituïda en cultura política**

pròpia, però sense negar-nos a obrir-nos a noves realitats amb un esperit autocrític, o, més sintèticament, a aprendre a conjuminar la prudència amb l'audàcia.

Hem apostat per prosseguir la senda del Botànic, però no ha d'haver-hi dubte que, *perquè açò siga possible*, no renunciem, amb tota legitimitat, a obtenir **una majoria suficient per a Compromís en les pròximes Eleccions i, per tant, a aconseguir la Presidència de la Generalitat Valenciana. Igualment ambicionem aconseguir el major nombre d'Alcaldies o constituir un gran nombre d'equips de governs locals.** Per a açò no n'hi ha prou amb realitzar una bona campanya -en sentit ampli-, sinó que cal reforçar el nostre bloc de suport, ampliant la seua base, triant acuradament les pròximes llistes, preparant amb esperit d'experiència de govern el Programa electoral i reforçant els col·lectius locals, especialment en les comarques més poblades. Però, sobretot, cal que encertem en una definició estratègica que ens situe en condicions de vertebrar una bona part de l'electorat valencià. Aquesta estratègia hauria d'articular-se entorn de diverses reflexions genèriques:

A. La crisi catalana, juntament amb les crítiques exagerades a alguns períodes de la Història d'Espanya i del País Valencià, des de la Transició, com hem apuntat, han obert la porta a una **crisi de legitimació del sistema que pot ser satisfeta pel nacionalisme espanyolista, que comporta un discurs centralista i uniformador i aquest, al seu torn, un atac a les fórmules d'integració social per la via d'afeblir els instruments essencials de l'Estat social i, donat l'increment de tensions previsible, incrementar els dèficits democràtics.** Davant açò és essencial fer tots els esforços possibles per a no caure en el parany de l'alineament en clau identitària. Açò significa no sentir-nos desbordats per la pressió que exerceix el problema català, però significa, sobretot, que el disseny ideològic, programàtic i mediàtic, subratlle el nostre caràcter d'esquerra. Hem de procurar que el debat públic se sature de missatges sobre el posicionament sobre el model econòmic, social i democràtic. I, en aquest marc, **hem de situar-nos com el centre de l'esquerra** -que és una cosa molt diferent que ser el *centre-esquerra*. En efecte: la percepció social que cal ajudar a construir passa per aconseguir la derrota definitiva del PP valencià, almenys fins que li siga possible assumir la seua responsabilitat i regenerar el seu discurs i els seus lideratges i fins que el PP espanyol assumisca les necessitats peremptòries del PV. Però igualment cal posar en evidència les actituds contradictòries i oportunistes de Ciutadans, disposats a crebar la convivència per a collir vots de la dreta vergonyantment. En el territori compartit de l'esquerra **hem de ser la garantia que alguns no caiguen en temptacions pròpies del vell bipartidisme**, que poguera decretar que el canvi ha d'anar concloent en honor d'interessos partidistes en l'Estat. Però, alhora, també hem de presentar-nos com a garants del treball coherent i de la idea que **la governabilitat no és una cosa accessòria, sinó un component essencial del treball progressista dirigit a rescatar persones, canviar el model productiu en un sentit sostenible, regenerar la democràcia, ampliar la solidaritat i assegurar i renovar el model d'Estat del benestar.** Defugim el discurs identitari sense ancoratge en polítiques socials, però la nostra clau valenciana ofereix a la ciutadania un seguit de reivindicacions que altres partits d'obediència estatal tenen més complicat assumir: finançament just, educació en valencià, cultura pròpia, etc. **La percepció de la centralitat ha de recolzar-se en: programa concret i**

identificable, lideratge nítid i decisió evident per a aprofundir en els canvis. En aquest sentit no és jactància dir que som els millor preparats per a aconseguir-ho.

B. Tot açò no ens ha de fer oblidar que **l'optimisme amb el qual afrontem la nova etapa està condicionat pels corrents globals que analitzem abans i que estan posant a la defensiva al conjunt de les esquerres:** d'una manera o una altra aquest corrent també es farà present ací. **Per a prevenir-lo i combatre'l hem de dissenyar línies defensives però, també, programes d'acció positiva en matèries generals.** En aquest sentit és essencial reforçar la nostra imatge de referents en matèries com a feminisme, medi ambient, defensa dels serveis públics, cultura, llengua pròpia, etc., amb capacitat de ser transversals i organitzar la relació entre moviments socials i partit polític, recolzant als sectors socials que últimament més s'han mostrat capaços de mobilitzar-se massivament per les seues reivindicacions. Però cal fugir de dos perills: a) la conversió de l'activitat partidària en la reiteració d'actes per a la pròpia militància, sense que aquesta estiga present en la realitat social, múltiple i complexa; i b) concebre el discurs polític com l'agregat de matèries en les quals el consens és fàcil i senzill. Cal cercar matèries en les quals ningú està intervenint, com els nous reptes de la innovació i el repartiment democràtic del coneixement, la lluita contra la precarietat o la nova agenda europea. Una qüestió particular en la qual podem situar-nos amb una certa claredat és la defensa a ultrança de la **reforma constitucional, sobre la base de definir nous valors, incrementar la relació de Drets subjectius plenament protegits, millorar els mecanismes democràtics i la federalització de l'Estat.** Tot açò ha de poder convertir-nos en un referent sobre una qüestió que, cada dia, anirà convertint-se en un eix central del tipus de debat polític que ens identifica. És una matèria, en fi, que ens permet ser valentes si som capaces de no empantanar-nos en els aspectes més ideològics i simbòlics del text constitucional.

C. Hem de detenir-nos una mica més en la definició que vam fer en la Convenció de IdPV de fa alguns mesos sobre el **valencianisme plural de la majoria**, i que ara ha d'adoptar alguns matisos, si volem **contribuir a generar un espai polític valencià sense estar absolutament condicionats i desbordats per tradicions pròpies d'altres moments i perjudicials per a l'objectiu últim que, precisament, el valencianisme polític d'esquerres arrele en els governs autonòmics i locals.**

Per diverses raons. La primera perquè en la construcció d'un nou relat que promou autogovern, suficiència financera i dignitat, seran precisos molts *moments de transversalitat*, no per a anul·lar les diferències socials o culturals, sinó per a agregar-les darrere d'objectius comuns. En segon lloc perquè aquesta pluralitat requereix de mecanismes de cooperació que ens vacunen d'innecessaris conflictes, tant els provocats per les antigues disputes identitàries com els quals naixen de la desvertebració. En tercer lloc perquè aquest projecte només té sentit si es *resimbolitzen* moltes coses, si la nostra identitat no queda presonera de debats que van culminar en empat fa molt, per a fer-les dependre de l'evolució institucional,

de la construcció d'una ciutadania conscient i de la fidelitat compartida a la solidaritat en una Comunitat social, democràtica i fundada en dret. Perquè aquesta idea poguera avançar, perquè cada vegada hi haja més ciutadans i ciutadanes que es consideren activament valencians o valencianes, en tant que açò ajude a millorar la seua qualitat democràtica i els principis d'igualtat, llibertat, justícia, transparència, sostenibilitat, hospitalitat o pluralisme, i que, per tant, se senten preocupats a defensar *el seu autogovern*, es requereix, almenys, del compliment de diverses condicions:

a) Cal exigir a tots els actors de la societat valenciana que excloguen estrictament sense reticències ni matisos el recurs a l'agressivitat física o/i simbòlica en tots els seus nivells, inclosos els justificatius, comprensius, etc.

b) Cal posar en el centre de les reflexions la vertebració territorial, sense apriorismes i amb el benentès que la desvertebració implica la ignorància de la pluralitat en les formes de sentir-se valencià/a: hi ha moltes maneres de ser valencià/a, i cap és més *autèntica* que les altres. El que cal tancar és la bretxa provocada per conflictes interns dels que no es (re)coneixen com a valencians, i la d'aquells que neguen la valencianitat d'uns altres que, per raons històriques, lingüístiques o culturals no es pleguen al estàndard identitari construït en el *cap i casal* o dissenyat per estructures intel·lectuals minoritàries.

c) Cal assegurar el respecte a l'Estatut, prenent-ho com a punt de partida per a desenvolupaments legals i polítics. Així, ha de ser un punt de confluència per a poder concebre l'autonomia valenciana com una realitat basada en un democràtic i solidari autogovern. Açò és: com a part de l'Estat, lloc de trobada de tradicions i projectes i pont amb la UE, i no com a mera *sucursal* de l'Estat central. L'Estatut és el que ens fa Estat i ens legitima per a actuar activament contra les tendències uniformadores, i per a exigir que la Comunitat Valenciana siga un actor actiu en el procés de reforma constitucional.

d) Cal afrontar les seqüeles del model econòmic sucursalista i espoliador practicat pel PP durant dècades. Una vertebració i cohesió social valencianes passen per la recuperació d'una xarxa de serveis públics de qualitat i de gestió pública eficaç que enfortisca la confiança en les institucions valencianes del canvi. Per contrarestar les campanyes de desprestigi d'allò públic, tant de Ciudadanos com del PP, cal avançar en la defensa dels drets socials i la corresponent conscienciació de la ciutadania.

e) L'acceptació de les diferències, la pluralitat, no suposa l'exclusió *a priori* de les formes simbòliques en què s'expressen aquestes diferències. Igual que han d'acceptar-se com un llegat positiu els dualismes històrics, cal demanar respecte per a totes aquestes formes simbòliques, amb independència de l'ús, en els àmbits oficials, d'aquells símbols reconeguts institucionalment.

f) Amb independència dels debats democràtics que puguen establir-se a cada moment, el compromís amb la defensa, promoció i ensenyament del valencià, d'acord amb les regles establides per l'AVL i la comunitat científica, ha de ser una prioritat comunitària, modulada segons les zones de la Comunitat. Explicar, sense menyscapse del castellà, amb una llengua

pròpia, compartida amb la qual és oficial en altres territoris, i viure en una societat bilingüe, és font de riquesa, eix de reconeixement i avantatge per a l'aprenentatge d'altres llengües.

g) No es tracta de cercar un mapa de la realitat política en el qual trobem *valencianistes* contra *no-valencianistes*, sinó que cada força política incorpore aquest ingredient de **valencianisme plural que intenta ser majoritari** com a factor de comprensió mútua i reivindicació del compartit de manera compatible amb els seus trets ideològics i la seua cultura política. El marge per a emfatitzar determinats aspectes enfront d'uns altres és amplíssim: un valencianisme polític comú i de la majoria, per a ser-ho, no pot significar renúncia de tradicions ni alimentar sentiments de postergació, sinó trobar en ell l'oportunitat que cada *part* pot créixer democràticament i aportar comprensibilitat i coherència als seus projectes particulars.

h) Perquè som un partit d'àmbit valencià que aposta per la vertebració del territori, hem de fer una aposta ferma per frenar la despoblació rural, és una de les xacres que més afecten les comarques de l'interior del País Valencià. Com a partit valencianista hem de fomentar la millora de les comunicacions i serveis públics en aquestes zones del país, a més d'un pla d'ocupació que s'adapte a les seues condicions específiques. Ja que tenim vocació de govern, hem de governar amb la mirada posada en el llarg termini, i una de les nostres prioritats, a més d'un millor model social i de serveis públics, ha de ser una aposta ferma per un pla concret per a frenar la despoblació rural.

i) Hem d'apostar per la creació d'empreses del quart sector en el País Valencià, generadores d'oportunitats laborals a través de la inserció sociolaboral.

7. FEMINITZAR LA POLÍTICA I ERRADICAR LA INVISIBILITAT

1) LA SITUACIÓ DE PARTIDA

Les dones estem acostumades a patir múltiples i variades invisibilitats, perquè encara avui passa com va ja va dir el moviment feminista en 1969, que "les dones són massa visibles com a objectes, però invisibles com a persones".

Farem especial atenció al fet que moltíssimes dones, al llarg de la història, però també en l'actualitat, desenvolupen una activitat econòmica que no entraria en la qualificació de "productivitat". En eixe sentit, i com assenyala l'economia feminista, cal fer una crítica amb perspectiva de gènere de la teoria i el sistema econòmic ortodox actual fonamentat en l'*homo economicus* i el neoliberalisme ferotge, visibilitzant les desigualtats de gènere, focalitzant el canvi d'un model productiu a un reproductiu, que situe les persones i les tasques de sosteniment de la vida en el seu centre.

2) CAP A LA IGUALTAT DE GÈNERE

Aquesta realitat, que no ens agrada, que ens empobreix, té a vore amb la desigualtat de

gènere. És una evidència que la igualtat legal no es correspon amb la igualtat real, i que les dones patim tots els dies sostres de cristall que ens impedeixen el ple desenvolupament de les nostres potencialitats. Encara hui hem de demostrar el doble per aconseguir el mateix que un home i això és la conseqüència d'un sistema social que ha segregat en dos meitats la seua població, considerant i valorant una part menys que l'altra.

L'origen d'esta desigualtat, d'eixe «valor diferencial entre sexes», l'hem de situar en el fet social que jerarquitzava entre generacions i entre gèneres i atorga a uns poder sobre les altres. A més, esta desigualtat es basa en un concepte erroni que situa la capacitat reproductiva (embaràs, alletament i criança) com a debilitat però alhora la reconeix com a necessària per a la supervivència, i per tant també som susceptibles de ser dominades per tal de controlar eixe poder. Este sistema de divisió social sembla perpetuar-se al llarg de la història, transformant-se i adaptant-se als temps, però sobrevivint.

La divisió sexual de la societat en dos parts, en dos rols diferenciats, es dóna cada dia, abans inclús de cada naixement, en funció de la genitalitat, que condicionarà la resta de les nostres vides, relacionant sexe i gènere. Tindrem uns colors assignats, i determinaran si som guapes o forts. Ens aniran condicionant el futur i, subtilment i inconscient, ens ubicaran en la valentia o el temor, sols pel fet de l'òrgan reproductor que, a priori, tenim.

Segons un recent estudi de tres universitats nord-americanes, les xiquetes, a partir dels 6 anys, tenen la percepció que les dones són menys brillants que els homes. Afirma que els estereotips fan associar la capacitat intel·lectual d'alt nivell als homes, i desincentiven l'elecció per part de les dones de moltes carreres prestigioses. Així que les desigualtats no sols estan presents a la nostra societat sinó que les estem perpetuant, tancant els xiquets i les xiquetes dintre d'esferes repressores, que els condicionen i els limiten. És com si criarem sers incomplets, com si els tapàrem un dels dos ulls al nàixer.

Vivim en una societat que invisibilitza la meitat de la seua població, però que alhora, de manera inconscient, subtilment però sistemàtica, perpetua esta situació a través dels xiquets i les xiquetes, que són uns altres grans invisibles, ja que en el seu cas no solament no són vistos, sinó que tampoc no són escoltats: som les persones adultes les que parlem en el seu nom.

Per això era tan important treballar per a un dels col·lectius més invisibles, més ignorats i amb més necessitat de reivindicar-los com a persones i com a subjectes de dret. La promoció des d'etapes primerenques de la igualtat, dels drets de la infància és, per tant, un dels objectius d'este partit que farà avançar el conjunt de la societat valenciana, i per això treballarem per impulsar la Llei Valenciana d'Infància i Adolescència, on s'impulsa la participació ciutadana dels xiquets, xiquetes i adolescents, i se'ls reconeix el dret a ser escoltades i escoltats, a la informació, cultura, l'oci educatiu, etc. Però, fonamentalment, treballarem en la promoció d'esta igualtat, i de l'equitat i la coresponsabilitat.

És imprescindible incidir en este àmbit primerenc perquè les desigualtats no són un fet natural, sinó construccions socials. Per això és tan important treballar des de la base per construir relacions igualitàries i desmuntar estereotips. I estes actuacions han de dur-se a terme en els àmbits on comença la socialització, en l'àmbit educatiu. L'única manera de canviar la societat és treballar des de les arrels, amb els infants, les seues famílies i amb una bona formació del professorat. Hem de treballar per la formació en igualtat i convivència en els centres educatius, i també per l'eradicació de les actituds masclistes, de la mà de les entitats feministes, associacions de dones, professionals i àmbit educatiu, per a dissenyar un Pla de Coeducació i Prevenció d'Actituds Masclistes en l'àmbit educatiu.

Cal fer una revisió amb perspectiva de gènere del currículum escolar i material educatiu, perquè els xiquets i sobretot les xiquetes necessiten referents femenins per tal de poder desenvolupar-se sense limitacions, sense falses creences sobre la seua vàlua ja que, com s'ha dit, les limiten des d'edats molt primerenques. La lluita per la igualtat respon no només a imperatius de caràcter ètic. Fins i tot des d'un punt de vista econòmic "ortodox", com el que representa per exemple Christine Lagarde, es reconeix que "per assolir una major prosperitat compartida, cal aprofitar el poder econòmic de les dones".